

Brosjyre i
UTLENDINGSRETT

Tromsø. Februar 2022

Innhold

Forord	4
Hvor kan du henvende deg for å få hjelp i utlendingssaker?	5
1. Hvordan søke om familieinnvandring?	1
2. Hvem kan søke om familieinnvandring?	1
1.1 Ektefelle	2
1.2 Samboer	3
1.3 Forlovede	3
1.4 Barn under 18 år	4
1.5 Foreldre eller søsken til barn under 18 år som har asyl.....	4
1.6 Forelder til norsk barn under 18 år	5
1.7 Forelder som skal ha samvær med norsk barn etter å ha bodd sammen i utlandet	5
1.8 Andre personer som <i>kan</i> få familieinnvandring	5
1.9 Familieinnvandring og samlivsbrudd	6
2 Underholdskravet	6
2.1 Krav om fremtidig inntekt	6
2.1.1 Unntak fra krav om fremtidig inntekt	7
2.2 Krav om tidligere inntekt.....	7
2.2.1 Unntak fra krav om tidligere inntekt.....	8
2.3 Økonomisk sosialhjelp	8
2.3.1 Unntak fra kravet om økonomisk sosialhjelp.....	8
3 Boligkravet	8
3.1 Fireårskravet	9
3.2 D-visum (innreisevisum)	9

3.3	Klageadgang	10
4	Fra midlertidig til permanent opphold	11
5	Hva er en permanent oppholdstillatelse?	11
6	Kravene for permanent oppholdstillatelse etter Utlendingsloven § 62	12
7	Krav om oppholdstid	12
7.1	Opphold utenfor Norge	13
7.2	Unntak fra kravet til oppholdstid	13
7.3	Tidligere oppholdstillatelse	13
8	Krav om selvforsørgelse (inntekt)	13
8.1	Unntak fra selvforsørgelseskravet	14
9	Opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap	15
9.1	Unntak fra opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap	15
9.2	Ingen grunn til utvisning	15
10	Søke om permanent oppholdstillatelse	16
11	Tap av permanent oppholdstillatelse	16
12	Klageadgang	16
III.	Statsborgerskap	17
13	Hvem kan bli norsk statsborger?	17
13.1	Vilkåret om å ha klarlagt din identitet	17
13.1.1	Unntak fra kravet om klarlagt identitet	18
13.2	Du må ha fylt 12 år	18
13.3	Du må bo i Norge og ha tenkt å fortsette å bo her	18
13.4	Du må oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse	19
13.5	Vilkåret om oppholdstid i Norge	19
13.5.1	Unntak fra vilkåret om oppholdstid etter statsborgerforskriften kapittel 3.	19
13.6	Du må oppfylle et krav til norskopplæring og prøve i samfunnskunnskap	20

13.6.1	Unntak fra kravet til opplæring i norsk og prøve i samfunnskunnskap	20
13.7	Regler for de som er tidligere straffet.....	21
13.8	Klageadgang	22

Forord

Denne brosjyren har som hensikt å gi en oversikt over hva Jusshjelpa i Nord-Norge kan hjelpe til med i utlendingssaker. Den inneholder videre en enkel redegjørelse av hovedtrekkene innenfor familiegjenforening, permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.

Vi håper at denne brosjyren kan bidra til oppklaring av, og bevisstgjøring om hvor man kan søke hjelp. Videre, om reglene som kan gjøre seg gjeldende ved familiegjenforening, permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.

Brosjyren er utarbeidet i henhold til gjeldende rett pr. februar 2022. Vi tar forbehold om senere endringer i regelverket.

Hvor kan du henvende deg for å få hjelp i utlendingssaker?

Jusshjelpa i Nord-Norge

- Rettshjelpsorganisasjon drevet av studenter.
Tlf: 77 64 45 59. www.jusshjelpa.no
- Vi kan bistå med:
 - Skrive klage på avslag fra UDI
 - Generell rådgivning i utlendingssaker

NOAS

- Gir rettshjelp og veiledning i saker som handler om asyl.
Tlf: 22 36 56 60, www.noas.org

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)

- Gir praktisk hjelp og veiledning.
Tlf: 22 03 48 30, www.seif.no

Utlendingsdirektoratet (UDI)

- UDI har veiledningsplikt, og skal svare på spørsmål om utlendingsrett.
Tlf. 22 11 69 20. www.udi.no

Caritas

- Gir praktisk hjelp og juridisk veiledning på flere språk.
Tlf: 23 33 43 60, www.caritas.no

JURK

- Juridisk rådgivning for alle som definerer seg som kvinner.
Tlf: 22 84 29 50, www.jurk.no

Krisesenter

- Gir hjelp til kvinner og menn som er utsatt for mishandling, i hele Norge.
www.krisesenter.no

I. Familieinnvandring

Her gis det en kortfattet fremstilling av juridiske spørsmål som er aktuelle i forbindelse med familieinnvandring for borgere *utenfor* EØS-området.

Formålet med dette kapittelet i brosjyren er å veilede leseren om hvilke krav som stilles ved en familieinnvandringstillatelse, og hvilke rettigheter familieinnvandring gir.

Familieinnvandring betyr at en person kan få opphold i Norge, for å bo med et eller flere familiemedlemmer som allerede bor her. Utlendingen som vil flytte til Norge kalles *søker*. Personen som søkeren vil bo sammen med kalles *referanseperson*.

Førstegangs familieinnvandringstillatelse gir etter utlendingsloven § 60 opphold for inntil fem år. Det gis tillatelse for minst ett år. Tillatelsen kan ikke vare lenger enn referansepersonens oppholdstillatelse. Enkelte familieinnvandringstillatelser danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, dette gjelder likevel ikke alle. Du kan se i vedtaket fra UDI om din oppholdstillatelse danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

1. Hvordan søke om familieinnvandring?

Søkeren som vil komme til Norge, må søke om familieinnvandring ved den norske ambassaden eller konsulatet i hjemlandet sitt. Søkeren må med andre ord ha fått innvilget en familieinnvandringstillatelse før den reiser til Norge. Dersom søkeren har lovlig opphold i Norge fra før, kan det søkes familieinnvandring fra Norge.

Ved fornyelse av familieinnvandringstillatelse vil søkeren søke fra Norge. Da må det søkes en måned før oppholdstillatelsen går ut, for å kunne fortsette å være lovlig i Norge mens søknaden behandles.

2. Hvem kan søke om familieinnvandring?

I utlendingslovens kapittel 6 oppstilles det krav til hva slags type oppholdstillatelse referansepersonen må ha, for at en skal kunne søke familieinnvandring. Som hovedregel må referansepersonen enten

- Være norsk eller nordisk statsborger som bor eller skal bosette seg i Norge,
- Ha permanent oppholdstillatelse,
- Ha eller skal få oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, for eksempel arbeidstillatelse eller asyl, eller
- Ha oppholdstillatelse på grunn av en massefluktsituasjon (kollektiv beskyttelse).

I noen tilfeller kan referansepersonen ha andre oppholdstillatelser.

Det er i utgangspunktet kun de *nærmeste familiemedlemmene* til referansepersonen som kan få oppholdstillatelse gjennom familieinnvandring. Det er kun ektefelle, samboer, barn, adoptivbarn og foreldre som regnes som de nærmeste familiemedlemmene.

1.1 Ektefelle

En ektefelle kan etter utlendingsloven § 40 få familieinnvandringstillatelse dersom den oppfølger kravene nedenfor.

- Ektefellen må *alltid* være minst 18 år. I mange tilfeller kreves det at ektefellen har fylt 24 år. Kravet om at ektefellen må ha fylt 24-år gjelder ikke dersom søkeren var gift med referansepersonen *før referansepersonen reiste inn i Norge*. Det gjelder videre ikke dersom ektefellene har giftet seg mens de *begge har hatt oppholdstillatelser*, eller har *norsk eller nordisk statsborgerskap*. Endelig gjelder ikke kravet om at ektefellene må ha fylt 24 år dersom det er *åpenbart* at ekteskapet er frivillig.
- Ekteskapet må være gyldig inngått.
- Ektefellene må ha planer om å bo sammen i Norge. Dersom ektefellen får opphold, *må* de bo sammen.
- Ekteskapet kan ikke være såkalt proforma. Det betyr at ektefellene bare har giftet seg for at søkeren skal få oppholdstillatelse i Norge.
- Referansepersonen må ha en viss inntekt og et sted å bo sammen for at ektefellen skal kunne få familieinnvandringstillatelse. Se mer om dette under punkt 2.

Noen ganger er det også et krav om at referansepersonen må ha jobbet eller tatt utdanning i fire år. Se mer om dette under punkt. 3.1.

1.2 Samboer

Etter utlendingsloven § 41 kan en samboer få familieinnvandringstillatelse dersom den oppfyller følgende krav:

- Samboerne må ha bodd sammen i et fast og etablert forhold i *minst to år*.
 - Det stilles ikke krav om å ha bodd sammen hvis samboerne har felles barn, eller venter barn sammen.
- Samboerne må ha planer om å bo sammen i Norge. Får søkeren opphold, *må* de bo sammen.
- Samboerne kan ikke være gift.
- Samboerne må *alltid* være minst 18 år. I mange tilfeller må samboerne ha fylt 24 år. Dette gjelder likevel ikke dersom samlivet var etablert *før* referansepersonen reiste inn i Norge. Det gjelder ikke et krav om at begge må være fylt 24 år dersom de har levd et etablert samliv i Norge mens *begge har hatt oppholdstillatelse* eller har *norsk eller nordisk statsborgerskap*. Det kan også gjøres unntak fra kravet dersom samlivet er *åpenbart* frivillig.
- Referansepersonen må ha en viss inntekt og et sted å bo sammen for at samboeren skal kunne få familieinnvandringstillatelse. Se mer om dette under [punkt 3](#).

Noen ganger stilles det også et krav om at referansepersonen har jobbet eller tatt utdanning i fire år. Se mer om dette i [punkt 3.1](#).

1.3 Forlovede

Etter utlendingsloven § 48 kan en søker som skal gifte seg med en referanseperson få forlovelsesvisum dersom den oppfyller kravene nedenfor. Et forlovelsesvisum er en oppholdstillatelse som varer i maksimalt 6 måneder. Visumet kan ikke fornyes, forlenges utover dette, eller danne grunnlag for permanent opphold.

- De forlovede må være over 24 år.
- Det må dokumenteres at de kan inngå et gyldig ekteskap i Norge. De kan ikke være gift med noen andre.
- De forlovede må ha planer om å bo sammen i Norge. Får søkeren forlovelsesvisum, *må* de bo sammen.

- Det må være sannsynlig at søkeren vil returnere til hjemlandet sitt dersom ekteskap ikke blir inngått som planlagt. Hvis UDI mener at dette ikke er sannsynlig, blir søknaden om forlovelsesvisum avslått.

Etter ekteskap er inngått kan det søkes om familieinnvandring som ektefelle etter utlendingsloven § 40. For kravene som stilles, se ovenfor.

Hvis de ikke gifter seg og søkeren ikke får annen oppholdstillatelse, må søkeren forlate Norge.

1.4 Barn under 18 år

Et barn under 18 år kan få familieinnvandringstillatelse med foreldrene etter utlendingsloven § 42 dersom følgende krav er oppfylt:

- Barnet kan ikke ha ektefelle eller samboer
- Foreldrene må ha oppholdstillatelse i Norge
- Hvis bare *en* av foreldrene bor i Norge, må denne forelderen ha foreldreansvaret for barnet alene eller felles med den andre forelderen. Dersom de har felles foreldreansvar, må den andre forelderen samtykke til at barnet kan søke om familieinnvandring.

Ved vurdering av søknaden om familieinnvandring vil UDI legge vekt på hva som er best for barnet. Hva som er best for barnet er et grunnleggende hensyn i Norge etter Grl. § 104.

1.5 Foreldre eller søsken til barn under 18 år som har asyl

Etter utlendingsloven § 43 kan foreldrene og søsken til et barn under 18 år komme på familieinnvandring til Norge dersom kravene nedenfor er oppfylt.

- Barnet må ha lovlig opphold i Norge på grunn av asyl.
- Foreldrene må bo sammen med barnet i Norge. Dersom foreldrene ikke er sammen, prioriteres forelderen med foreldreansvar for barnet, og som barnet bodde fast med i hjemlandet.
- Søsken under 18 år som bor med en eller begge foreldrene som får familieinnvandring, kan bli med. Da er det et krav om at barnet sitt ikke har ektefelle eller samboer.

1.6 Forelder til norsk barn under 18 år

En forelder med foreldreansvar, kan få familiegjenforening med et norsk barn under 18 år etter utlendingsloven § 44, hvis hensikten er å bo alene med barnet. Forelderen må også bo fast med barnet, og den kan ikke være gift med eller ha planer om å bo sammen med den andre forelderen til barnet. Da må det søkes på annet grunnlag.

1.7 Forelder som skal ha samvær med norsk barn etter å ha bodd sammen i utlandet

En forelder som har samværsrett med norsk barn, og som har bodd sammen med eller hatt samvær med barnet i utlandet tidligere, *kan* få familiegjenforening etter utlendingsloven § 45. Da kreves det følgende:

- Barnet må bo fast med den andre forelderen i Norge
- Forelderen som søker må ha hatt samvær av et visst omfang (en viss tid) det siste året *i utlandet* før barnet kom til Norge.
 - Kravet til omfang er samvær er som hovedregel oppfylt hvis søkeren er med barnet en ettermiddag i uka, annenhver helg, 14 dager i sommerferien, i tillegg til jul eller påske.
- Forelderen som søker må ha samværsrett i Norge. Samværsretten må være av et visst omfang.
- Forelderen som søker må sannsynliggjøre at han eller hun faktisk skal være sammen med barnet.
- Forelderen må som hovedregel søke innen tre måneder etter at barnet flyttet til Norge.

En forelder som skal fortsette samvær med barn under 18 år i Norge, kan få familiegjenforening etter utlendingsloven § 52.

1.8 Andre personer som *kan* få familieinnvandring

I noen få saker kan andre familiemedlemmer få familiegjenforening hvis det foreligger *sterke menneskelige hensyn*, dette kommer til uttrykk i utlendingsloven § 49. Det understrekes at det er svært vanskelig å få familiegjenforening på grunn av sterke menneskelige hensyn, men andre familiemedlemmer kan være:

- Barn mellom 18 og 21 år som har vært lenge i Norge med oppholdstillatelse.

- Barn over 18 år som blir forsørget av familien i Norge, men er igjen alene i hjemlandet.
- Barn over 18 år som på grunn av helseproblemer er helt avhengig av personlig omsorg fra sine foreldre i Norge.
- Fosterbarn under 18 år som er et etablert medlem av familien,
- Helsøsken under 18 år som ikke har omsorgspersoner.

1.9 Familieinnvandring og samlivsbrudd

Det klare utgangspunktet ved familieinnvandring er at samlivet må bestå dersom oppholdstillatelsen skal være gyldig. Det vil si at man mister oppholdstillatelsen dersom man flytter fra hverandre. I noen tilfeller kan man likevel få opphold på selvstendig grunnlag.

Dette gjelder i saker om:

- Oppholdstillatelse grunnet referansepersonens død, jf. Utlendingsloven § 53.
- Oppholdstillatelse grunnet urimelige vanskeligheter i hjemlandet, jf. Utlendingsloven § 53.
- Oppholdstillatelse grunnet mishandling i samlivet, jf. Utlendingsloven § 53.

2 Underholdskravet

Underholdskravet er et krav om at referansepersonen har nok penger til å forsørge den som kommer til Norge. I utlendingsloven § 58 stilles det tre krav til referansepersonen:

1. Den må for det første tjene nok penger det neste året (fremtidig inntekt),
2. Den må ha tjent nok penger det siste året (tidligere inntekt),
3. Den kan ikke ha mottatt økonomisk sosialhjelp i løpet av de siste tolv månedene før tillatelse gis.

Inntektskravene endres som nevnt jevnlig. For oppdatert informasjon se www.udi.no

2.1 Krav om fremtidig inntekt

I utlendingsforskriften § 10-8 er kravet om fremtidig inntekt fastsatt til at referansepersonen må vise at den kommer til å tjene minst 2,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden det neste året.

Som gyldig fremtidig inntekt regnes: Arbeidsinntekt (lønn), sykepenger, svangerskapspengene, foreldrepenger, uførepensjon, alderspensjon eller andre faste periodiske ytelser og utdanningslån/utdanningsstipend. Man oppfyller også kravet ved å ha en kombinasjon av disse ytelsene.

Disse midlene regnes *IKKE* som gyldig fremtidig inntekt:

- Ytelser etter sosialtjenesteloven,
- Dagpenger,
- Arbeidsavklaringspenger,
- Bostøtte,
- Aksjeutbytte, og
- Barnetrygd, barnebidrag, kontantstøtte og overgangsstønad.

2.1.1 Unntak fra krav om fremtidig inntekt

Det finnes noen få unntak som *kan* gjøres fra kravet om fremtidig inntekt. Disse er:

- Referansepersonen er under 18 år, eller søkeren er under 15 år uten omsorgspersoner i hjemlandet,
- Referansepersonen er flyktning, og søkeren er ektefelle, samboer eller barn av flyktingen, eller
- Referansepersonen åpenbart er i stand til å forsørge søkeren. Her stilles det imidlertid høye krav til nettoformue.
- Referansepersonen tar høyere utdanning, eller
- Særlig sterke menneskelige hensyn taler for det. Det skal svært mye til for at dette unntaket fører frem.

2.2 Krav om tidligere inntekt

Referansepersonen må etter utlendingsforskriften § 10-9 vise at den har hatt en inntekt det siste året på minst 2,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden. All skattbar inntekt regnes med som tidligere inntekt.

2.2.1 Unntak fra krav om tidligere inntekt

- Referansepersonen er under 18 år, eller søkeren er under 15 år uten omsorgspersoner i hjemlandet,
- Referansepersonen er flyktning, og søkeren er ektefelle, samboer eller barn av flyktningen, eller
- Referansepersonen åpenbart er i stand til å forsørge søkeren. Her stilles det imidlertid høye krav til nettoformue.
- Særlig sterke menneskelige hensyn taler for det. Det er svært vanskelig å få dette unntaket.
- Referansepersonen har tatt høyere utdanning det siste året, dette gjelder kun for norske og nordiske statsborgere, eller utlendinger med permanent oppholdstillatelse
- Referansepersonen har avtjent militær verneplikt eller pliktig siviltjeneste
- Referansepersonen mottok alderspensjon eller uførepensjon tilsvarende minstepensjonen
- Referansepersonen hadde oppholdstillatelse som faglært eller selvstendig næringsdrivende
- Referansepersonen har oppholdstillatelse som ikke kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, for eksempel studietillatelse.

2.3 Økonomisk sosialhjelp

Det er i utlendingsforskriften § 10-10 også fastsatt et krav om at referansepersonen ikke kan ha mottatt sosialhjelp fra NAV de siste 12 månedene før søknaden avgjøres.

2.3.1 Unntak fra kravet om økonomisk sosialhjelp

Referansepersonen kan likevel ha mottatt sosialhjelp, dersom den er utbetalt mens den ventet på sykepenger, svangerskapsenger, foreldrepenger, uføretrygd eller alderspensjon fra NAV.

3 Boligkravet

I noen saker må søkere som kommer til Norge på familiegjenforening være sikret bolig i Norge i hele perioden søkeren skal være i landet, etter utlendingsloven § 58. Det må dokumenteres at referansepersonen eier eller leier en bolig som søkeren skal bo i. Dette gjelder i saker om:

- Oppholdstillatelse for enslig mor eller far med barn over 18 år i Norge,
- Korttidsopphold for å besøke barn i riket,
- Forlovelsesvisum, og
- Familieinnvandring for andre enn nære familiemedlemmer.

3.1 Fireårskravet

For referansepersoner som har oppholdstillatelse som flyktning, på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, oppholdstillatelse ved familieinnvandring eller permanent oppholdstillatelse på grunn av noen av de nevnte grunnlagene; gjelder et krav om at referansen har jobbet eller tatt utdanning på fulltid i fire år til sammen. Dette kravet er hjemlet i utlendingsloven § 40 a. Som arbeid eller utdanning regnes:

- Inntektsgivende arbeid,
- Grunnskole, videregående opplæring, 60 studiepoeng per år på universitet/høyskole,
- Introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnsfag etter integreringsloven,
- Kvalifiseringsprogram gjennom NAV
- Omsorg for barn i en periode på 46 uker etter fødsel/adopsjon dersom referansepersonen har opptjent rett til foreldrepenger, og
- Perioder hvor referansepersonen har mottatt sykepenger, uførepensjon eller alderspensjon.

Fireårskravet gjelder *ikke* dersom referanseperson og søkeren giftet seg eller ble gravide før referansepersonen kom til Norge eller begge hadde oppholdstillatelse i Norge, de har levd sammen som samboere i minst to år før referansepersonen kom til Norge, referansepersonen er norsk statsborger eller hvis referansepersonen har fylt 67 år.

3.2 D-visum (innreisevisum)

D-visum er et visum som gir en som har søkt eller skal søke familieinnvandring tillatelse til å være i Norge mens søknaden om familieinnvandring behandles etter utlendingsloven § 12. D-visum gis kun i unntakstilfeller, der det er klart at vilkårene for familieinnvandringstillatelse er oppfylt.

Søknad må fremmes ved personlig fremmøte ved en norsk utenriksstasjon i landet søkeren er borger av, eller har hatt lovlig opphold de siste seks månedene.

3.3 Klageadgang

Etter utlendingsloven § 76 kan det klages på vedtak truffet av politiet, norsk utenriksstasjon og UDI. Svar på søknad om familieinnvandring skal som hovedregel inneholde en begrunnelse for avslaget, opplysninger om klageadgang, klagefrist, klageinstans, fremgangsmåten ved klage og hvilken rett man har til innsyn i sakens dokumenter.

Klagefristen er gjerne 3 uker, og det er viktig man tar kontakt med advokat eller rettshjelpiltak raskest mulig etter å ha mottatt avslaget dersom man ønsker å klage på vedtaket.

II. PERMANENT OPPHOLDSTILLATELSE

4 Fra midlertidig til permanent opphold

Når en utlending får opphold i Norge for første gang, får personen en midlertidig oppholdstillatelse. Det betyr at det gis en oppholdstillatelse som varer frem til en bestemt dato.

Dersom personen ønsker å bli i Norge utover denne datoen, og oppfyller kravene for permanent oppholdstillatelse, kan det søkes permanent oppholdstillatelse hos UDI.

5 Hva er en permanent oppholdstillatelse?

Det rettslige grunnlaget for å få permanent oppholdstillatelse er i utlendingsloven § 62.

En permanent oppholdstillatelse gir bedre rettigheter enn en midlertidig oppholdstillatelse, blant annet fordi den er uten tidsbegrensninger. Det betyr at man kan fortsette å bo her så lenge den vil, uten at det må søkes oppholdstillatelse på nytt. Dette skiller permanent oppholdstillatelse fra midlertidig oppholdstillatelse. En permanent oppholdstillatelse er et selvstendig oppholdsgrunnlag. Det betyr at dersom man har fått en permanent oppholdstillatelse, ikke lenger må oppfylle kravene til den midlertidige oppholdstillatelsen.

For eksempel kan en som hadde midlertidig oppholdstillatelse med ektefelle, skille seg uten at dette vil påvirke den permanente oppholdstillatelsen.

Et annet eksempel er hvis man hadde en arbeidstillatelse, og nå har fått en permanent oppholdstillatelse. Da kan man miste jobben uten at dette fører til at man mister oppholdstillatelsen sin.

Permanent oppholdstillatelse gir også et sterkere vern mot utvisning. Det betyr at det skal mer til for å utvise noen med en permanent oppholdstillatelse, enn noen med en midlertidig oppholdstillatelse.

Det er fortsatt mulig å bli utvist, men det skal mye til. For eksempel kan man bli utvist dersom det begås en straffbar handling som kan føre til fengselsstraff i mer enn to år.

6 Kravene for permanent oppholdstillatelse etter Utlendingsloven § 62

For å få permanent oppholdstillatelse må søkeren oppfylle en rekke krav. Alle kravene må være oppfylt. Permanent oppholdstillatelse er en rettighetsbestemmelse, det vil si at dersom søkeren oppfyller alle kravene, har den rett på permanent oppholdstillatelse.

Det stilles krav om:

- Oppholdstid
- Tidligere oppholdstillatelse
- Selvforsørgelse (inntekt)
- Opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap
- Ingen grunn til utvisning

Alle kravene for å få permanent oppholdstillatelse må være oppfylt *samtidig*. En nærmere redegjørelse av de ulike kravene følger nedenfor.

7 Krav om oppholdstid

Med «oppholdstid» menes den tiden utlendingen har bodd fast i Norge. Man må ha bodd i Norge de siste tre eller fem årene før man kan ha rett på permanent oppholdstillatelse.

I utgangspunktet er det et krav om tre års oppholdstid i Norge. For utlendinger som har opphold etter søknad om beskyttelse (asyl), beskyttelse som familiemedlem til en flyktning, kommet til Norge som overføringsflyktning, opphold på grunn av sterke menneskelige hensyn, eller familieinnvandring med noen av punktene over, gjelder et krav om fem års oppholdstid i Norge.

Oppholdstiden regnes fra tidspunktet da utlendingen fikk innvilget sin første midlertidige oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. For eksempel: den første arbeidstillatelsen utlendingen fikk innvilget.

Det er tilstrekkelig at kravet om oppholdstid oppfylles i løpet av saksbehandlingstiden av søknaden.

7.1 Opphold utenfor Norge

Utlendinger med *krav til tre års oppholdstid* kan ikke ha vært utenfor Norge i mer enn syv måneder totalt i løpet av de siste tre årene.

Utlendinger med *krav til fem års oppholdstid* kan ikke ha vært utenfor Norge i mer enn ti måneder totalt i løpet av de siste fem årene.

7.2 Unntak fra kravet til oppholdstid

Dersom utlendingen har hatt en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse i minst ett år, *og* utlendingen har hatt langvarig opphold i Norge, *eller*, det foreligger særlig sterke rimelighetsgrunner, *kan* utlendingen bli unntatt kravet til oppholdstid. Kravet om særlig sterke rimelighetsgrunner praktiseres strengt.

7.3 Tidligere oppholdstillatelse

Det stilles som nevnt krav om at utlendingen har hatt en midlertidig oppholdstillatelse. Denne danner grunnlaget for den permanente oppholdstillatelsen. Det betyr at den midlertidige oppholdstillatelsen må være av en type som kan gi rett til oppholdstillatelse.

Det er ikke alle midlertidige oppholdstillatelser som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Det står i vedtaket fra UDI om den eller de midlertidige oppholdstillatelsene du har hatt danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

8 Krav om selvforsørgelse (inntekt)

Det stilles krav til at utlendingen kan forsørge seg selv. Dette innebærer at man i løpet av de siste 12 månedene har hatt en inntekt som er minst 2,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden

(G). Grunnbeløpet i folketrygden endres hvert år, dermed endres også selvforsørgelseskravet hvert år.

Selvforsørgelseskravet kan oppfylles ved å legge sammen ulike former for inntekt. Dette kan være:

- Lønn for arbeid,
- Pensjon eller andre faste, periodiske ytelser, for eksempel:
 - Sykepenger, svangerskapsenger, foreldrepenger, alderspensjon, dagpenger, arbeidsavklaringspenger eller stønad til enslig mor/far etter folketrygdloven,
- Studielån eller studiestipend og
- Introduksjonsstønad

Det er et krav at utlendingen de siste tolv månedene *ikke har mottatt økonomisk stønad* (sosialhjelp).

8.1 Unntak fra selvforsørgelseskravet

I noen tilfeller kan det gis unntak fra selvforsørgelseskravet, dvs., at man ikke trenger å tjene penger for å få permanent oppholdstillatelse.

Dersom utlendingen er under 18 år eller over 67 år, får man unntak fra selvforsørgelseskravet.

Studenter og elever som har gått på skole eller studert de siste 12 månedene, eller to semestrene, *kan* få unntak fra selvforsørgelseskravet.

Personer som er skadet eller av andre grunner ikke kan ta arbeid, og har rett på uføretrygd eller er 50% ufør, *kan* få unntak fra selvforsørgelseskravet.

Personer med oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag, som følge av mishandling *kan* også få unntak fra kravet om selvforsørgelse.

UDI kan i noen få andre tilfeller gjøre unntak fra selvforsørgelseskravet dersom det foreligger særlige grunner i saken. Det skal svært mye til for at UDI gjør unntak hvis personen ikke omfattes av en av gruppene nevnt over.

9 Opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap

Reglene om krav til gjennomført opplæring og prøve i norsk og samfunnskunnskap har endret seg flere ganger de siste årene. Hvilke krav som gjelder avhenger blant annet av når utlendingen kom til Norge, og hvilken oppholdstillatelse utlendingen har. For å finne hvilke krav som gjelder for deg kan du besøke www.udi.no/ord-og-begreper/guide-prover-og-opplaring-for-a-fa-permanent-oppholdstillatelse/

Du kan også ta kontakt med kommunen du bor i hvis du har spørsmål om opplæring og prøver.

9.1 Unntak fra opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap

Det finnes noen få unntak fra kravet om opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Hvis du lurer på om du kan få unntak; ta kontakt med kommunen du bor i. Trenger du hjelp til å søke om fritak fra kravet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, kan du kontakte Selvhjelp og Innvandrere og Flyktninger (SEIF).

Oslo Tlf. 22034830. e-post: seif@seif.no

Kristiansand Tlf: 38 07 11 77, e-post: kristiansand@seif.no

Ålesund Tlf: 70 11 55 30, e-post: alesund@seif.no

Trondheim Tlf: 73 51 71 84, epost: trondheim@seif.no

Bergen Tlf: 55 56 09 00, e-post: bergen@seif.no

Stavanger Tlf: 51 89 09 90, e-post: stavanger@seif.no

Tromsø Tlf: 46865000, e-post: tromso@seif.no

9.2 Ingen grunn til utvisning

Det siste kravet en person må oppfylle for å kunne få permanent oppholdstillatelse er at den ikke kan ha gjort noe som gjør at den kan utvises.

For eksempel kan UDI nekte å gi permanent oppholdstillatelse dersom personen har blitt dømt til fengsel.

Dersom personen har fått bot eller fengselsstraff, kan den kanskje få permanent oppholdstillatelse senere. Da blir oppholdstiden lengre enn tre eller fem år. For mer informasjon se www.UDI.no.

10 Søke om permanent oppholdstillatelse

Det koster, pr. februar 2022, 4700kr å søke om permanent oppholdstillatelse. Besøk www.udi.no/gebyr for oppdatert informasjon.

Dersom det søkes om permanent oppholdstillatelse *senest en måned* før den midlertidige oppholdstillatelsen utløper, har man rett til å oppholde seg i Norge inntil søknaden er endelig avgjort, på de samme vilkårene som i den nåværende midlertidige oppholdstillatelsen.

11 Tap av permanent oppholdstillatelse

Det er mulig å miste sin permanente oppholdstillatelse. Det kan skje dersom man oppholder seg utenfor Norge i mer enn to år sammenhengende.

Den permanente oppholdstillatelsen kan også trekkes tilbake etter utlendingsloven § 63 dersom det kommer frem at det er gitt uriktige opplysninger, eller unnlatt å gi viktige opplysninger, i forbindelse med søknaden.

12 Klageadgang

Etter utlendingsloven § 76 kan det klages på vedtak truffet av politiet, norsk utenriksstasjon og UDI. Svar på søknad om permanent oppholdstillatelse skal som hovedregel inneholde en begrunnelse for avslaget, opplysninger om klageadgang, klagefrist, klageinstans, fremgangsmåten ved klage og hvilken rett man har til innsyn i sakens dokumenter.

Klagefristen er gjerne 3 uker, og det er viktig man tar kontakt med advokat eller rettshjelpiltak raskest mulig etter å ha mottatt avslaget dersom man ønsker å klage på vedtaket.

III. Statsborgerskap

Statsborgerskap gir deg flere rettigheter i Norge, enn for eksempel permanent oppholdstillatelse. Med permanent oppholdstillatelse har du rett til å bo og arbeide i Norge uten tidsbegrensning, og du kan stemme ved kommunevalg. Ved statsborgerskap kan du også stemme med stortingsvalg. Du har i tillegg et vern mot utvisning fra Norge når du har statsborgerskap, og du mister ikke statsborgerskapet selv om du er utenfor Norge i mer enn to år. Grunnloven § 106 gir deg også en rett til å ikke bli nektet adgang til riket.

13 Hvem kan bli norsk statsborger?

For å kunne søke om norsk statsborgerskap må du ha gyldig oppholdstillatelse i Norge. Det er i tillegg flere vilkår som må oppfylles for at søknaden om statsborgerskap skal innvilges. Hovedregelen er at alle vilkårene må være oppfylt samtidig, selv om det finnes enkelte unntak.

Vilkårene er etter statsborgerloven § 7 at du må:

- Ha klarlagt identitet
- Oppfylle alderskravet
- Oppfylle krav om bosted
- Oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse
- Oppfyllet kravet til oppholdstid i Norge
- Oppfylle kravet til norsk opplæring
- Oppfylle kravet til karenstid etter å ha blitt straffedømt

13.1 Vilkåret om å ha klarlagt din identitet

Det første vilkåret for å få norsk statsborgerskap er at du har klarlagt din identitet etter statsborgerloven § 7 annet ledd bokstav a. Det kreves som utgangspunkt at du kan legge frem ditt originale pass eller andre papirer som bekrefter din identitet, som for eksempel fødselsattest, med tilstrekkelig notoritet. Det vil si at norske myndigheter kan undersøke at opplysningene i dokumentet er riktige.

For noen søkere kan det være vanskelig å dokumentere sin identitet. Dette kan skyldes for eksempel krig eller andre uroligheter i hjemlandet. Et annet problem kan være at dokumentet fra hjemlandet ikke har notoritet i Norge fordi det ikke finnes noen sentraladministrasjon i hjemlandet, dette er for eksempel et problem med søkere fra Somalia. Også mistanke om forfalskning kan gjøre at norske myndigheter ikke godkjenner dokumentene.

Om noen av situasjonene gjelder deg kreves det at du legger frem dokumenter som kan sannsynliggjøre din identitet. Da kreves det «sannsynlighetsovervekt» som vil si at det er mer enn 50 % sikkert at noe er riktig. UDI og UNE vil da samlet vurdere alle opplysningene de har fått for å avgjøre om du oppfyller vilkåret til å ha klarlagt din identitet. Det er viktig at du ikke oppgir feil identitet eller flere identiteter, det kan gjerne være vanskelig å fjerne tvil om en identitet som allerede har oppstått.

13.1.1 Unntak fra kravet om klarlagt identitet

Hvis du faller inn under en av gruppene under, er det disse reglene som gjelder ved din søknad om statsborgerskap, etter statsborgerforskriften § 1-3.

- Du er født i Norge og registrert i folkeregisteret.
- Du var under 18 år da du kom til Norge og har en forelder med klarlagt identitet.
- Du har ingen mulighet til å skaffe identitetsdokumenter fra hjemlandet ditt. Det kan være flere grunner til at det er umulig å skaffe identitetsdokumenter fra hjemlandet. Da kan identiteten din etter en samlet vurdering av alle opplysningene i saken, likevel være klarlagt selv om det ikke er alminnelig sannsynlighetsovervekt for at opplysningene er riktige.

13.2 Du må ha fylt 12 år

Hvis du søker om statsborgerskap må du som hovedregel ha fylt 12 år når du søker etter statsborgerloven § 7 annet ledd bokstav b. For barn som søker sammen med foreldrene sine, er det ingen aldersgrense for å søke om statsborgerskap.

13.3 Du må bo i Norge og ha tenkt å fortsette å bo her

Det er et krav at du bor i Norge etter statsborgerloven § 7 annet ledd bokstav c. Hvis du har planer om å flytte permanent fra Norge, vil søknaden om statsborgerskap bli avslått. Hvis du må bo i utlandet på grunn av studier, arbeidsforhold som ikke varer mer enn 3 år eller på

grunn av medisinsk behandling, vil du likevel oppfylle kravet til bosted, jf.

Statsborgerforskriften § 2-1.

13.4 Du må oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse

Det er ikke nødvendig at du på søketidspunktet har permanent oppholdstillatelse, men du må oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse når du søker. Disse vilkårene finner du i denne brosjyren under del II om permanent oppholdstillatelse.

13.5 Vilkaeret om oppholdstid i Norge

Etter statsborgerloven § 7 annet ledd bokstav e, må du ha bodd i Norge i til sammen åtte år, i løpet av de siste elleve årene. Med oppholdstillatelser på minst ett års varlighet.

Har du hatt oppholdstillatelser med kortere tid enn ett år av gangen, kan du ta kontakt med UDI for å høre om du likevel kan oppfylle kravet til oppholdstid, de har veiledningsplikt når det gjelder søknad om statsborgerskap.

Oppholdstiden regnes fra det tidspunktet du kom til Norge, selv om du søkte fra utlandet. Hvis du søker fra Norge, for eksempel asyl, regnes oppholdstillatelsen fra søknadstidspunktet.

13.5.1 Unntak fra vilkaeret om oppholdstid etter statsborgerforskriften kapittel 3.

- Hvis du kom til Norge *før* du fylte 18 år, må du ha bodd i Norge i minst 5 år av de siste 7 årene. Oppholdstillatelsen må ha vært varig i minst ett år av gangen.
- Hvis du er gift, registrert partner eller samboer med en norsk statsborger, må du ha bodd i Norge i minst tre år av de siste 10 årene. Oppholdstillatelsene må ha vart i minst ett år av gangen – disse reglene gjelder *bare den tiden din ektefelle har vært norsk statsborger*. Perioden du har bodd i Norge og perioden du har vært gift med en norsk statsborger må til sammen utgjør minst 7 år. Periodene kan opptjenes samtidig.
- Hvis du er nordisk statsborger, må du ha bodd i Norge de siste 2 årene for å fylle kravet om oppholdstid.
- Hvis du er tidligere norsk statsborger, må du ha bodd i Norge de siste to årene med oppholdstillatelse som har vart minst ett år av gangen for å oppfylle vilkaeret om oppholdstid.

- Hvis du er statsløs, og har fylt 18 år må du ha bodd i Norge de siste tre årene med oppholdstillatelser som har vart minst ett år av gangen. Det er bare de som har blitt statsløse mot sin vilje som går inn under dette unntaket.

13.6 Du må oppfylle et krav til norskopplæring og prøve i samfunnskunnskap.

Søkere mellom 18 og 67 år må ha gjennomført norskopplæring før du søker om statsborgerskap. Etter statsborgerloven § 8 er det et krav om å ha gjennomført 300 timer godkjent norskopplæring, eller kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk.

For søkere mellom 18 og 67 år som er omfattet av rett eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, er det et krav at de har gjennomført opplæringen de har rett eller plikt til.

Det er i tillegg et krav at søkeren behersker et minimum av norsk muntlig, fastsatt til å være språknivå A2, og søkeren må ha bestått prøve i samfunnskunnskap på norsk.

13.6.1 Unntak fra kravet til opplæring i norsk og prøve i samfunnskunnskap

Kravet er etter statsborgerforskriften § 4-1, oppfylt dersom søkeren har deltatt i norskopplæring. Du kan videre få unntak fra kravet dersom du kan vise at du har «tilstrekkelige kunnskaper i norsk» etter statsborgerforskriften § 4-2, dette kan gjøres på følgende måter:

- Du har bestått norskprøve eller bestått avsluttende prøve i norsk med ferdigheter på minimum A2 i skriftlig og muntlig.
- Du har gjennomført opplæring i norsk eller samisk etter læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring, og det er satt standpunkt karakterer i faget.
- Du har gjennomført studier i norsk eller samisk, på universitets- eller høyskolenivå i Norge eller utlandet tilsvarende 30 studiepoeng, eller
- Du har oppfylt inntakskrav for studier på norsk eller samisk for universitet eller høyskole i Norge.

Du kan videre få unntak dersom du er fritatt fra plikten til opplæring i norsk etter introduksjonsloven, eller dersom du av særlig helsemessige eller andre tungtveiende grunner er ute av stand til å delta i og gjennomføre opplæringen. Det er veldig vanskelig å få unntak på bakgrunn av dette.

13.7 Regler for de som er tidligere straffet

Har du fått eller får du bot, forelegg eller fengselsstraff gjelder det egne regler om når du kan få norsk statsborgerskap. Som hovedregel må du da vente en stund etter at du begikk det straffbare forholdet før du kan få norsk statsborgerskap. Hvor lenge du må vente avhenger av hva du er straffet for.

Er du under etterforskning eller siktelse, vil søknaden om statsborgerskap ikke bli behandlet før disse sakene er avsluttet.

I statsborgerforskriften § 5-1 er utregning for karenstid oppstilt slik:

Fengselsstraff	Karenstid
10 til 15 dager	2,5 år
Til og med 20 dager	3 år
Til og med 90 dager	5 år
Til og med 6 måneder	6,5 år
Til og med 1 år	8 år
Til og med 2 år	10 år
Til og med 3 år	12 år
Til og med 4 år	13,5 år
Til og med 5 år	15 år
Til og med 6 år	16,5 år
Til og med 7 år	18 år
Osv.	

Til og med 21 år

39 år

13.8 Klageadgang

Etter utlendingsloven § 76 kan det klages på vedtak truffet av politiet, norsk utenriksstasjon og UDI. Svar på søknad om statsborgerskap skal som hovedregel inneholde en begrunnelse for avslaget, opplysninger om klageadgang, klagefrist, klageinstans, fremgangsmåten ved klage og hvilken rett man har til innsyn i sakens dokumenter.

Klagefristen er gjerne 3 uker, og det er viktig man tar kontakt med advokat eller rettshjelpiltak raskest mulig etter å ha mottatt avslaget dersom man ønsker å klage på vedtaket.